

MISCELLANEA

Cornel Tatai-Baltă, *Ipostaze cultural-artistice*,

Alba Iulia, Editura Altip, 2007, 230 p. cu il.

(*Recenzie*)

Daniel I. Iancu

Cornel Tatai-Baltă, profesor de Istoria artei și Istoria religiilor la Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, se înscrie în categoria selectă a celor împătimiți de cultură. Faptul este ilustrat și de cartea la care facem referire, *Ipostaze cultural-artistice*, apărută, e drept, cu ceva timp în urmă, valoroasă nu atât prin noutatea informației pe care o aduce, deoarece toate materialele au fost tipărite până acum în diferite volume colective, reviste științifice sau culturale etc., cât mai ales prin finalitatea strângerii acestora într-o entitate editorială distinctă.

Volumul, constituit dintr-o suită de 27 de studii și științifice, articole, evocări, cronici plastice și note de lectură este, așadar, binevenit în peisajul bibliofil românesc din cel puțin două motive. În primul rând, până acum, toate aceste materiale erau foarte greu de identificat, atât temporal, cât și spațial, în multitudinea de cărți și publicații care le-au adăpostit inițial în paginile lor. Risipite pe parcursul a trei decenii (1978 – 2007), în nu mai puțin de 14 volume colective sau reviste (*Apulum; Discobolul; Vatra; Tribuna; Revista Muzeelor și Monumentelor, Seria Muzeu; Annales Universitatis Apulensis, Seria Historica* etc.), scrierile cultural-artistice ale lui Cornel Tatai-Baltă se regăsesc acum într-un volum unitar. Acest lucru, pe lângă faptul că le face mai accesibile publicului, avizat sau simplu iubitor de carte, ne conduce practic spre cel de-al doilea aspect al importanței cărții la care facem referință, și anume la aceea că, prin acest demers editorial, se poate contura o imagine asupra ideilor și preocupărilor profesorului albaiulian.

Volumul debutează cu un *Argument* (p. 9 – 10), redactat în română și franceză, prin care sunt avertizați că „alături de texte dense în informații se află diverse evocări, cronici plastice sau note de lectură”, redactate în perioade diferite, majoritatea legate de spațiul cultural al orașelor Blaj și Alba Iulia. Bineînțeles, partea cea mai consistentă a volumului este asigurată de studiile științifice elaborate de-a lungul anilor, și care fac dovada capacității specialistului de a descifra modele și surse dincolo de simplele reprezentări. Dintre acestea, *Cărți cu ilustrații de Rubens în Biblioteca Batthyaneum*

din Alba Iulia (p. 11 – 28), redactat în colaborare cu Iacob Mârza, ocupă un loc aparte, deschizând volumul de față. Aici sunt analizate și interpretate cele 18 gravuri în aramă, executate după Rubens, identificate în 11 cărți platiniene (tipărite de oficina Platin-Moretus la Anvers, între 1608 și 1640), ajunse la Alba Iulia, în marea lor majoritate, prin filieră vieneză.

Alte două studii continuă, firesc, linia interesului lui Cornel Tatai-Baltă față de gravura în lemn. Este vorba despre *Sursele europene ale gravurii în lemn de la Blaj* (p. 29 – 39), și *Modelul ucrainean de origine germană al unei xilogravuri de la Mănăstirea Neamț* (p. 40 – 45). Ambele lucrări denotă o cunoaștere amănunțită a fenomenului la nivel european, pentru că analiza xilogravurilor românești din punct de vedere iconografic și stilistic nu poate fi realizată fără evidențierea influențelor exercitate în principal de tradiția bizantino-balcanică și bizantino-rusă, fără a neglija celelalte zone europene, occidentale, în special din mediul germanic.

Domeniile de interes ale autorului se regăsesc și în materialele intitulate *Icoanele împărătești ale iconostasului catedralei din Blaj* (p. 46 – 55), *Ușile diaconești ale iconostasului catedralei din Blaj* (p. 56 – 66), sau *Reprezentarea Încoronării Fecioarei Maria în icoanele pe sticlă* (p. 67 – 77). Unele dintre ele au fost deja valorificate în proiecte editoriale mai mari, cel mai recent caz fiind cel al editării unei „monografii” a iconostasului catedralei Greco-Catolice din Blaj¹.

Chiar dacă mai puțin dense în informații științifice, nu pot fi trecute apoi cu vederea nici articolele, uneori scrise sub formă de evocări, dedicate vieții și activității unor oameni de cultură (Timotei Cipariu, Ștefan Manciulea, Ioan Micu Moldovan și Augustin Bunea), sau artiști transilvăneni (Iuliu Moga, Viorel Mărginean, Ion Pacea, Horea Cucerzan etc.), iar cronicile plastice, înregistrând expoziții și evenimente culturale, au meritul de a se constitui în puncte de reper de natură critică extrem de necesare în vederea sedimentării unor viitoare valori artistice. Nu în cele din urmă, notele de lectură prezente în volum au partea lor de relevanță, deoarece, pe lângă faptul că informează asupra unor apariții editoriale de marcă, prin limbajul și tehnica descriptivă folosite, deschid apetitul spre lectură cititorilor astfel avizați.

În final, mai trebuie amintit că, pentru a exemplifica și îmbogății imagistic

¹ Cornel Tatai-Baltă, Ioan Fărcaș, *Iconostasul Catedralei Greco-Catolice „Sfânta Treime” din Blaj (Sec. XVIII)*, Alba Iulia, Editura Altip, 2011, 236 p. cu il.

toate materialele adunate în acest volum, ultima parte a cărții este constituită din 80 de ilustrații alb-negru sau color, reunite sub titlul *Reproduceri* (p. 166 – 236), de o calitate ireproșabilă, ceea ce adaugă bucuriei lecturii și o componentă vizuală.